

Tjänsteutlåtande

Kommunstyrelsens kontor

Sofia Coyne

Datum 2017-09-21

Dnr KS 2015/0381

Till Kommunstyrelsen

Svar på motion nr 30/2015 från Kristin Hagegård (MP) - Plan för att öka andelen ekologisk och närodlad mat i kommunens verksamheter

Sammanfattning

I en motion väckt i Kommunfullmäktige 2015-12-14, § 9:38, förslår motionären att Kommunstyrelsen ges i uppdrag att ta fram en plan för att successivt öka den ekologiska och närodlade maten i kommunens verksamheter.

Beslutsförslag

Kommunstyrelsens arbetsutskott föreslår Kommunstyrelsen föreslå Kommunfullmäktige besluta

Anse motion nr 30/2015 besvarad med hänvisning till Kommunfullmäktiges antagande av en ny kommunövergripande kostpolicy, som bl.a. anger att:

Målet är att andelen ekologiska, närproducerade och etiskt certifierade produkter succesivt ska öka, samt inom tilldelade budgetramar, vara förstahandsvalet i de produktkategorier där sådana finns. Andelen ekologiska livsmedel anges i procent av kostnaden för inköpta livsmedel och beslutas i den årliga budgetprocessen.

Bakgrund

Produktionsförvaltningen skriver i sitt tjänsteutlåtande 2016-05-12 ”Produktionsförvaltningen och måltidsenheten instämmer i motionärens strävan att kommunen ska tillhandahålla hälsosam kost av hög kvalitet. I den måltidsproduktion som måltidsenheten svarar för har en successiv ökning av de ekologiskt producerade livsmedlens kostnadsandel skett sedan Kommunfullmäktige formulerade sitt mål kring den ekologiska matens kostnadsandel. Vid senaste uppföljningen (årsskiftet 2015/2016) var andelen 25 %. I verksamheterna arbetas kontinuerligt för att ytterligare öka denna andel, bl a genom att matsedlarna anpassas med exempelvis med mindre kött och mer ekologiskt producerade vegetabiliska livsmedel så att kostnaderna inte behöver öka. Säsongshänsyn i måltidsplaneringen är något som enheten arbetat med under lång tid. Möjligheterna att ställa krav om ekologiskt producerade livsmedel i kommande livsmedelsupphandlingar undersöks.

Frågor med koppling till motionen har tidigare belysts av produktionsförvaltningen (se den översyn från 2014 som motionären nämner [PS 2014/0079], och produktionsförvaltningens remissvar angående den föreslagna kostpolicy [PS 2015/0010]). Produktionsförvaltningen ser mycket positivt både på att en gemensam kommunövergripande kostpolicy tas fram och på att förslaget till kostpolicy visar på en hög ambitionsnivå där måltidskvalitet står i fokus, vilket även motionären efterfrågar.”

Tjänsteutlåtande

Kommunstyrelsens kontor skriver i sitt tjänsteutlåtande 2017-05-04, Kostpolicy för Österåkers kommun:

”Förvaltningen ser det som positivt att den uppdaterade kostpolicyn omfattar all kommunal verksamhet, inom såväl egen regi som i extern regi, som serverar och hanterar måltider och livsmedel. Förslaget till styrdokument följer även principen för kommunal policy inom Österåkers kommun, genom att ha en mer kortfattad och övergripande inriktning.

Även Kommunala pensionärsrådet (KPR) har beretts möjlighet att lämna synpunkter på förslaget till ny kostpolicy. KPR:s synpunkter gällande Måltidsordning och Måltidsmiljö har härvid beaktats.

Under den tid som föreliggande ärende har beretts har Kommunfullmäktige fattat beslut i ärendet om lokala miljömål som bland annat behandlar andelen ekologisk mat.

I förvaltningens föreliggande förslag till kostpolicy föreslås med bakgrund härav lyda:

- Målet är att andelen ekologiska, närproducerade och etiskt certifierade produkter succesivt ska öka, samt inom tilldelade budgetramar, vara förstahandsvalet i de produktkategorier där sådana finns.
- Andelen ekologiska livsmedel anges i procent av kostnaden för inköpta livsmedel och beslutas i den årliga budgetprocessen.

Metoden att mäta ”Andelen ekologiska livsmedel anges i procent av kostnaden för inköpta livsmedel” används av Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) i sitt arbete med Kommunens Kvalitet i Korthet (KKiK), i vilken drygt 250 kommuner deltar.

Förvaltningens slutsatser

Kommunstyrelsens kontor, kommunkansliet, tillstyrker förslaget.

Tidigare beredning

Produktionsstyrelsen har behandlat ärendet 2016-05-19, § 5:5.

Bilagor

1. Protokollsutdrag från Produktionsstyrelsens sammanträde 2016-05-19, § 5:5.
2. Produktionsförvaltningens tjänsteutlåtande daterat 2016-05-12.
3. Kommunstyrelsens kontors tjänsteutlåtande 2017-05-04.

Jan-Olof Friman
Kommundirektör



Peter Frimé
Kanslichef

PS § 5:5

Svar motion 30/2015 (MP): "Plan för att öka andelen ekologisk och närodlad mat i kommunens verksamheter"**Produktionsstyrelsens beslut****Produktionsstyrelsen beslutar**

1. Motion 30/2015 anses, i enlighet med produktionsförvaltningens tjänsteutlåtande daterat 2016-05-12, besvarad med hänvisning till att en kommunövergripande kostpolicy inom kort kommer tas i bruk.

Sammanfattning

Motionären Kristin Hagegård (MP) argumenterar för att det av hälsoskäl och miljöhänsyn är viktigt att öka andelen ekologiskt producerad och närproducerad mat, och föreslår att "Kommunstyrelsen ges i uppdrag att ta fram en plan för att successivt öka den ekologiska och närodlade maten i kommunens verksamheter". I motionen hänvisas även till att många andra kommuner har en väsentligt högre andel ekologisk mat i sina verksamheter än Österåkers kommun har i sin egen regi. Motionären hävdar, med hänvisning till att det finns en rad rapporter som visar på fördelarna med ekologiskt producerad mat, att ytterligare utredning av frågan är överflödigt. Istället förespråkas att politiska direktiv formuleras och att Kommunstyrelsen tar fram en plan för *hur* en förändring ska genomföras.

En kommunövergripande Kostpolicy har tagits fram av representanter från olika förvaltningar. Denna har remissbehandlats av flera nämnder/styrelser och kommer att behandlas i Kommunfullmäktige senare i år. I den föreslagna kostpolicyn finns formuleringar ger uttryck för kommunens strävan på området och leder verksamheternas arbetssätt. Motionen anses besvarad i och med att en kommunövergripande kostpolicy tas i bruk.

Beslutsunderlag

- Tjänsteyttrande daterat 2016-05-12.

Förslag till beslut

Ordförande Gunnar Fristedt (M) föreslår att Produktionsstyrelsen beslutar enligt förvaltningens förslag:

1. Motion 30/2015 anses, i enlighet med produktionsförvaltningens tjänsteutlåtande daterat 2016-05-12, besvarad med hänvisning till att en kommunövergripande kostpolicy inom kort kommer tas i bruk.

Expedieras

- Akten
- Kommunfullmäktige, Kommunstyrelsen

Tjänsteutlåtande

Produktionsförvaltningen

Datum 2016-05-12
Dnr PS 2016/0003

Till Produktionsstyrelsen

Svar på motion 30/2015 från Kristin Hagegård (MP): "Plan för att öka andelen ekologisk och närodlad mat i kommunens verksamheter"

Sammanfattning

Motionären föreslår att kommunstyrelsen ges i uppdrag att ta fram en plan för att successivt öka den ekologiska och närodlade maten i kommunens verksamheter.

Beslutsförslag

Produktionsstyrelsen föreslår Kommunstyrelsen föreslå Kommunfullmäktige besluta

1. Motion 30/2015 anses, i enlighet med produktionsförvaltningens tjänsteutlåtande daterat 2016-05-12, besvarad med hänvisning till att en kommunövergripande kostpolicy inom kort kommer tas i bruk.

Bakgrund

Motionären Kristin Hagegård (MP) argumenterar för att det av hälsoskäl och miljöhänsyn är viktigt att öka andelen ekologiskt producerad och närproducerad mat, och föreslår att "Kommunstyrelsen ges i uppdrag att ta fram en plan för att successivt öka den ekologiska och närodlade maten i kommunens verksamheter". I motionen hänvisas även till att många andra kommuner har en väsentligt högre andel ekologisk mat i sina verksamheter än Österåkers kommun har i sin egen regi. Motionären hävdar, med hänvisning till att det finns en rad rapporter som visar på fördelarna med ekologiskt producerad mat, att ytterligare utredning av frågan är överflödig. Istället förespråkas att politiska direktiv formuleras och att Kommunstyrelsen tar fram en plan för hur en förändring ska genomföras.

Kommunfullmäktige formulerade 2009 ett mål om att minst 20 % av livsmedelskostnaderna ska härröra från ekologiskt producerade livsmedel. Under 2014 uppdrog Produktionsstyrelsen till produktionsförvaltningen att göra en översyn över kostnadseffekter av ökad andel ekologisk/närproducerad mat mm (PS 2014-05-22, § 5:3). Motionären hänvisar till den redogörelse som produktionsförvaltningen presenterade i det ärendet i december 2014. Parallellt med den interna utredningen har en kommunövergripande Kostpolicy tagits fram av representanter från olika förvaltningar. Denna har remissbehandlats av flera nämnder/styrelser och kommer att behandlas i Kommunfullmäktige senare i år. I förslaget till kostpolicy specificerades följande om ekologisk och närproducerad mat:

Etiskt certifierade (t.ex. Rättvisemärkta), ekologiska och närproducerade produkter ska, inom tilldelade budgetramar, vara förstahandsvalet i de produktkategorier där sådana finns.

Förvaltningens slutsatser

Produktionsförvaltningen och måltidsenheten instämmer i motionärens strävan att kommunen ska tillhandahålla hälsosam kost av hög kvalitet. I den måltidsproduktion som måltidsenheten svarar för har en successiv ökning av de ekologiskt producerade livsmedlens kostnadsandel skett sedan Kommunfullmäktige formulerade sitt mål kring den ekologiska matens kostnadsandel. Vid senaste uppföljningen (årsskiftet 2015/2016) var andelen 25 %. I verksamheten arbetas kontinuerligt för att ytterligare öka denna andel, bl a genom att matsedlarna anpassas exempelvis med mindre kött och mer ekologiskt producerade vegetabiliska livsmedel så att kostnaderna inte behöver öka. Säsongshänsyn i måltidsplaneringen är något som enheten arbetat med under lång tid. Möjligheterna

Tjänsteutlåtande

att ställa krav om ekologiskt producerade livsmedel i kommande livsmedelsupphandlingar undersöks.

Frågor med koppling till motionen har tidigare belysts av produktionsförvaltningen (se den översyn från 2014 som motionären nämner [PS 2014/0079], och produktionsförvaltningens remissvar angående den föreslagna kostpolicyn [PS 2015/0010]). Produktionsförvaltningen ser mycket positivt både på att en gemensam kommunövergripande kostpolicy tas fram och på att förslaget till kostpolicy visar på en hög ambitionsnivå där måltidskvalitet står i fokus, vilket även motionären efterfrågar.

Produktionsförvaltningen anser att den föreslagna kostpolicyns ovan citerade formulering både är relevant och rimlig när det gäller ekologiska livsmedel. Formuleringen ger uttryck för kommunens strävan på området och leder verksamheternas arbetssätt. Då produktionsförvaltningen ser svårigheter med termen "närproducerad"¹ förordas att den tas bort ur kostpolicyn. Motionen anses besvarad i och med att en kommunövergripande kostpolicy tas i bruk.

Bilagor

- Motion 30/2015 från Kristin Hagegård (MP): *"Plan för att öka andelen ekologisk och närodlat mat i kommunens verksamheter"*



Kent Henningson
Produktionschef

Expedieras

- Akten
- Kommunstyrelsen, Kommunfullmäktige

¹ Närproducerad är en term som inte är definierad och standard saknas. Termen tolkas olika för olika produkter, vilket gör användningen av termen diffus och uppföljning omöjlig.

MOTION TILL KOMMUNFULLMÄKTIGE I ÖSTERÅKER

Plan för att öka andelen ekologisk och närodlat mat i kommunens verksamheter

Att värna om människor och miljö, och skydda våra invånare från förutsägbara risker är en av politikernas viktigaste skyldigheter. Ett sätt att höja livskvaliteten för invånarna i kommunen och beakta våra skyldigheter, är att se över maten vi serverar i kommunens verksamheter. Mat påverkar samhället på alla nivåer – från den cellulära till den globala. Konventionellt odlad mat, som utvecklats framförallt sedan 1950-talet, medför en rad negativa konsekvenser och onödiga risker. Stora monokulturer och giftiga bekämpningsmedel har urlakat jordarna på näring, försurat vattendrag och spridit en rad giftiga ämnen i både människor och djur.¹ Tack och lov finns det alternativ.

Ekologiskt odlad mat, som liknar sättet maten odlades förr, är nyttig och näringstät eftersom näringsämnen förs tillbaka till åkrarna genom naturligt gödsel, den innehåller färre toxiner eftersom den behandlas med biologiskt nedbrytbara ämnen istället för bekämpningsmedel, och gynnar den biologiska mångfalden, eftersom fler arter tillåts växa på och omkring odlingsmarkerna.² Dessutom är den godare! Att dessutom satsa på närodlat mat innebär vinster för klimatet liksom för vår egen kommuns verksamheter.

Många kommuner arbetar idag med att öka andelen ekologisk och närodlat mat i sina verksamheter, och på flera håll har arbetet varit framgångsrikt. Lund (50 %), Södertälje (47 %), och Malmö (44 %) är tre exempel. I Österåker kommun är 19 % av maten som serveras ekologisk.³ Under våren 2014 gjorde vår Kostchef och Produktionschef en utredning om vad en ökning av ekologisk skolmat skulle kosta. Resultatet – en kostnadsökning på 40 %, presenterades tillsammans med slutsatsen att vi omöjligt kan öka andelen ekologisk mat inom nuvarande elevpeng.⁴ Ett problem med undersökningen är att den enbart bytte ut konventionellt odlade råvaror mot ekologiska. För att nå en kostnadseffektiv omställning krävs en mycket bredare strategi; att servera säsongsbaserad mat, vända den ökade köttkonsumtionen⁵ och minska matsvinnet är några användbara metoder.

Någon utförligare utredning om ekologisk eller närodlat mat behövs inte; det finns redan en mängd djupgående rapporter om fördelarna. Att det är möjligt att öka andelen ekologisk mat i offentliga kök finns det också flera exempel på. Det som återstår är ett politiskt direktiv, samt att arbeta fram *hur* en förändring ska genomföras, med hänsyn till Österåkers unika kontext.⁶

Mot bakgrund av ovanstående föreslås Kommunfullmäktige besluta att:

- **Kommunstyrelsen ges i uppdrag att ta fram en plan för att successivt öka den ekologiska och närodlade maten i kommunens verksamheter.**



Kristin Hagegård
Miljöpartiet de Gröna i Österåker



¹ <http://www.krav.se/ekologiskt-utan-kemiska-bekampningsmedel>. Se gärna dokumentärfilmen 'Underkastelse' för mer information om riskerna med kemikalier i kroppen: https://www.youtube.com/watch?v=cb_bmp0E8tc

² http://ec.europa.eu/agriculture/organic/index_sv.htm, samt <http://www.naturskyddsforeningen.se/sites/default/files/dokument-media/rapporter/bekampning-inom-ekologisk-och-oekologisk-odling.pdf>

³ Alla siffror från: <http://www.ekomatcentrum.se/files/Kort%20rapport%202015%20Ekomatligan%20Ekomatcentrum.pdf>

⁴ Rapport från Kostchefen och Produktionschefen till Produktionsstyrelsen:

<http://www.osteraker.se/download/18.5d2c2f4c14887b0fa229393/1418230683426/Protokoll+PS+4+december+2014.pdf>, sidan 11

⁵ Intaget av kött har ökat explosionsartat. Bara från 1990 till 2012 har den svenska köttkonsumtionen ökat med drygt 40 %. Dessutom har svenskt kött minskat på bekostnad av importerat:

http://www.jordbruksverket.se/download/18.39da9f0113cb389bda880001123/Ra+2013_2.pdf Det här får hälsokonsekvenser, och påverkar djurens lidande, men är särskilt oroande ur klimathänsyn.

⁶ Det finns många olika vägar att gå för att öka andelen ekologisk mat. Att ansöka om EU-medel är ett sätt, att anställa en inspiratör som arbetar med kommunens köckar (såsom Västerås gjort) är ett annat, att investera i fler tillagningskök ett tredje. Dessa och fler goda exempel finns att läsa om på nätet.

Tjänsteutlåtande

Kommunkansliet

Fredrik Zethräus

Datum 2017-05-04

Dnr KS 2015/0034

Till Kommunstyrelsen

Kostpolicy för Österåkers kommun

Sammanfattning

Kommunstyrelsen fick i budget 2015, planåren 2016 – 2017, i uppdrag att uppdatera Österåkers kommuns kostpolicy. En arbetsgrupp bestående av representanter från berörda nämnder och förvaltningar tillsattes med syfte att utarbeta ett förslag till en uppdaterad och övergripande kostpolicy.

Beslutsförslag

Kommunstyrelsens arbetsutskott föreslår Kommunstyrelsen föreslå Kommunfullmäktige besluta

1. Anta övergripande kostpolicy för Österåkers kommun, i enlighet med kommunstyrelsens kontors tjänsteutlåtande, daterat 2017-05-04.
2. Uppdra till berörda nämnder och styrelser att, senast under första halvåret 2017, för egen del anta riktlinjer baserade på det övergripande styrdokumentet Kostpolicy för Österåkers kommun.

Bakgrund

Kostpolicy för goda matvanor inom Österåkers kommun fastställdes tidigare av Kommunfullmäktige år 2009 (Dnr KS 2008/40-622). Den hittills gällande kostpolicyn har omfattat verksamheter inom förskola, skola, fritidshem, familjedaghem, fritidsgårdar och kommunala sportanläggningar. Policyn har inte omfattat verksamheter för äldre och funktionshindrade, vilka också är viktiga målgrupper för en kommunal kostpolicy.

En övergripande arbetsgrupp, med representanter för Skolnämnden, Kultur- och fritidsnämnden, Vård- och omsorgsnämnden samt Produktionsstyrelsen, har utarbetat ett förslag till en ny kostpolicy, vilken omfattar samtliga verksamheter inom Österåkers kommun, inom såväl egen regi som i extern regi, som serverar måltider och hanterar livsmedel.

Förvaltningens slutsatser

Förvaltningen ser det som positivt att den uppdaterade kostpolicyn omfattar all kommunal verksamhet, inom såväl egen regi som i extern regi, som serverar och hanterar måltider och livsmedel. Förslaget till styrdokument följer även principen för kommunal policy inom Österåkers kommun, genom att ha en mer kortfattad och övergripande inriktning.

Även Kommunala pensionärsrådet (KPR) har beretts möjlighet att lämna synpunkter på förslaget till ny kostpolicy. KPR:s synpunkter gällande Måltidsordning och Måltidsmiljö har härvid beaktats.

Under den tid som föreliggande ärende har beretts har Kommunfullmäktige fattat beslut i ärendet om lokala miljömål som bland annat behandlar andelen ekologisk mat.

Tjänsteutlåtande

I förvaltningens föreliggande förslag till kostpolicy föreslås med bakgrund härav lyda:

- Målet är att andelen ekologiska, närproducerade och etiskt certifierade produkter succesivt ska öka, samt inom tilldelade budgetramar, vara förstahandsvalet i de produktkategorier där sådana finns.
- Andelen ekologiska livsmedel anges i procent av kostnaden för inköpta livsmedel och beslutas i den årliga budgetprocessen.

Metoden att mäta ”Andelen ekologiska livsmedel anges i procent av kostnaden för inköpta livsmedel” används av Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) i sitt arbete med Kommunens Kvalitet i Korthet (KKiK), i vilken drygt 250 kommuner deltar.

Tidigare beredning

KF 2014-12-15 (KF § 9:31) Uppdrag budget 2015, p. 36

VON 2015-11-24 (VON § 10:9)

KFN 2015-12-10 (KFN § 7:8)

SKN 2015-12-15 (SKN § 7:7)

PS 2016-01-28 (PS § 1:6)

KS 2016-05-25 (KS § 7:14)

Bilagor

1. Utdrag ur protokoll - KF 2014-12-15 (KF § 9:31, Uppdrag i budget 2015, p. 36)
2. Utdrag ur protokoll - VON 2015-11-24 (VON § 10:9)
3. Utdrag ur protokoll - KFN 2015-12-10 (KFN § 7:8)
4. Utdrag ur protokoll - SKN 2015-12-15 (SKN § 7:7)
5. Utdrag ur protokoll - PS 2016-01-28 (PS § 1:6)
6. Utdrag ur protokoll - KS 2016-05-25 (KS § 7:14)
7. Kostpolicy i Österåkers kommun.

Jan-Olof Friman
Kommundirektör



Peter Freme
Kanslichef